

Verdensborgerskapets idéhistorie

//

//]]]]> //]]>

BOKOMTALE: *Kunsten å omgås hverandre* het en av de populære bøkene til tidligere idéhistorieprofessor Guttorm Fløistad. Den kom på slutten av 1990-tallet, da spørsmål om ledelse og bedriftskultur var tidens refreng. Boka handlet om betydningen av verdistyrte ledelsesprinsipper, også for bedriftens resultater. Jeg kommer til å tenke på denne når jeg leser [Verdensborgerskapets idéhistorie](#), den ferske boka redigert av Kjetil Jakobsen. Den handler nemlig, paradoksalt nok, om noe av det samme.

Av Ellen Kreftin

Den menneskelige omgangen det er snakk om i Jakobsens bok er riktignok ikke lenger knyttet til bedriftskultur, eller andre lokale kontekster. På slutten av 2000-tallet lever vi ikke lenger den viktigste delen av livene våre i organisasjoner eller i bedrifter. Verden er blitt den primære arenaen, fordi teknologien har bidratt til å bryte ned fysisk og kulturell avstand mellom mennesker. Men også fordi miljøkrisen, epidemiene, terrorismen og så videre sprenger de lokale, geografiske rammene. Verken tid eller rom er hva de var før, de lar seg overskride, på alle tenkelige måter, som Jakobsen

påpeker i innledningen til boka.

Likevel er globaliseringens utfordringer på mange måter ganske lik bedriftskulturens. Det handler om at svært ulike mennesker må finne egnede fellesskapsformer. Det handler om verdistyrte ledelsesprinsipper, nå på et transnasjonalt nivå. Det handler fremdeles om «kunsten å omgås hverandre», innenfor en global kultur.

Den nye tilstanden har altså utfordringer, som ikke er av helt ny dato. Faktisk finnes det en hel tradisjon i Vesten for å ta kosmopolitismen på alvor, hevder Kjetil Jakobsen i *Verdensborgerskapets idéhistorie*. Meg bekjent representerer Jakobsens bok den aller første omfattende presentasjonen av kosmopolitismens idéhistorie.

Denne idéhistorien leses opp mot sentrale trekk i den globalhistoriske utviklingen og tenkningen. Men viktigst er det at boka lar oss få direkte tilgang til det Jakobsen kaller «verdensborgerskapets kanon». Denne starter naturligvis i antikken, hos Aristoteles, Cicero, Plutark og Mark Aurel. Så presenteres kristne og muslimske kilder fra middelalderen, med Augustin på den ene siden og Christine de Pisan på den andre. Deretter følger sentrale vitnesbyrd fra «oppdagertida» og mer og mindre kjente tekster fra «opplysningskulturen», med et foreløpig høydepunkt i Kants forfatterskap. De fleste av disse tekstene er oversatt til norsk for første gang, og de introduseres av innledninger både til perioden og til de enkelte forfatterne.

«Verdensborgerskapets kanon» er altså både rik og mangfoldig. Det er godbiter på rekke og rad, for enhver smak. Men hvorvidt dette er en kanon Kjetil Jacobsen selv, andre globaliseringsteoretikere eller historien selv har skapt, står uklart for meg. Dessuten er det en kanon som spriker i mange retninger, der noen tekster åpenbart tematiserer «jegets og kollektivets forhold til det fremmede», noen tematiserer kjønn i forhold til universalistisk tenkning og igjen andre handler om «synet på staters forhold til hverandre».

Det skal et bestemt perspektiv til for å se disse i sammenheng. Men det perspektivet har Kjetil Jakobsen, og svært forenklet kan det sies å dreie seg nettopp om «kunsten å omgås hverandre» på en global skala, i henhold til noen universelle prinsipper, der menneskeheten fungerer som sisteinstans. Slik argumenterer Kjetil Jakobsen godt for hvordan denne fantastiske og brokete og tekstsamlingen kan fungere som en alternativ kanon for politisk tenkning i globaliserings tidsalder.